

Waardig oud worden!

D66 wil dat mensen in Nederland zelf kunnen kiezen: voor een eigen stijl. Voor eigen waarden en voor eigen relaties. Alleen zo creëer je kansen, benut je talenten en wordt ruimte geschapen voor een veilige samenleving. Dit betekent ook dat mensen zelf verantwoordelijkheid dragen en beseffen dat keuzes consequenties hebben. En dat we met elkaar daarin het evenwicht moeten bewaren. Nederlanders zijn vrij maar verantwoordelijk, van jong tot oud. Ouderenbeleid is voor D66 integraal beleid. Van belang is daarbij, dat de levensverwachting van de bevolking als geheel qua duur toeneemt en dat dat gepaard zal gaan met een toenemende gezondheid. D66 verwacht dat men langer jong en zelfstandig blijft en wil er naar streven de gelegenheid te bieden deze fase zinvol in te vullen met behoud van eigen verantwoordelijkheid. In principe gaat het om het bieden van ruimere keuzemogelijkheden.

DOOR ELLES GOES EN BORIS VAN DER HAM

Er komen meer ouderen en we willen meer keuzemogelijkheden bieden. Dit kost wat. Het toenemend aantal ouderen is een probleem waarop het kabinet een adequaat en houdbaar antwoord moet formuleren. We moeten niet weglomen voor de demografische ontwikkelingen. De kosten van de zorg rijzen door de vergrijzing binnenkort de pan uit. We moeten erkennen dat wij voor een vergeleken met andere landen aantrekkelijke prijs wel heel veel zorg hebben ontvangen. Dat kan niet altijd zo blijven doorgaan. Hiervoor moeten maatregelen worden genomen, maar we moeten oppassen dat deze maatregelen de ouderen niet zo pijnlijk treffen. Juist deze mensen hebben hard gewerkt en de samenleving opgebouwd.

FOTO: HERMAN WOUTERS

De grote vraag is dus hoe we de gevolgen van de vergrijzing door onze samenleving zo kunnen worden opgevangen, dat het Nederlandse huishoudboekje blijft kloppen.

Overmatige bureaucratie

Een geïntegreerde aanpak is hard nodig. Vergrijzing eist zorgvuldig beleid. Hiervan kan pas sprake zijn als alle betrokken partijen meespreken. Ouderen dienen een volwaardige inbreng te krijgen bij de besluitvorming hierover. De noodzakelijke inbreng van creatieve ideeën van mensen wordt momenteel geheel verstomd door de bestaande bureaucratie in de zorg. D66 is voorstander van het weghalen van schotten. Dit voorkomt dat mensen vanwege de verschillende geldstromen tussen wal en schip raken en het werkt bovendien efficiënter. De basis moet zijn dat de overvloed aan regels wordt teruggedrongen. Daar is moed voor nodig. Neem nu de regionale indicatieorganen, de RIO's. Het duurt weken voordat de RIO iemand heeft geïndiceerd. Er is moed voor nodig om het bestaan van het RIO in twijfel te trekken.

Door overmatige bureaucratie in de zorg komen vernieuwende ideeën en leuke plannen niet van de grond. Creatieve ideeën worden gefrustreerd door het huidige systeem. Mensen worden daar apathisch van. Mensen moeten weer eigen verantwoordelijkheid krijgen. Hiervoor moeten ze ook beloofd worden en niet na het zoveelste telefoontje

met weer een andere instelling wederom teleurgesteld worden, omdat ze nog geen stap verder zijn. Bij die eigen verantwoordelijkheid van patiënten hoort ook de eigen verantwoordelijkheid van instellingen. Geef instellingen meer ruimte. Zij weten het beste wat hun patiënten en personeel wil. De overheid moet dit niet eens willen regelen.

Daarnaast moeten er noodsituaties worden benoemd. Waar zijn de personeelstekorten, welke instellingen hebben het hoogste ziekteverzuim, waar is tekort aan privacy voor bewoners. En zelf moeten managers in de ouderenzorg de hand in eigen boezem steken. Die moeten ernst maken met de aanpak van het ziekteverzuim. En als dat niet binnen korte tijd omlaag gaat moet het bestuur ingrijpen en de directie wegsturen. Managers kunnen beschikken over goede pakketten om

ziekteverzuim terug te dringen. Als die verbetermaatregelen niet werken, heeft het te maken met gebrekkig leiderschap. De besturen moeten daar verantwoordelijkheid in nemen.

Mentaliteitsverandering

Minder bureaucratie moeten we echter ook weer niet verwarren met helemaal geen regels meer. Regels beschermen mensen ook. Als we willen dat mensen recht hebben op een eigen kamer, dan moet dat in een maatregel en dat is dan een goede regel, die mensen beschermt tegen grootschaligheid. Iedereen heeft rechten en zeggenschap en moet voor zichzelf op kunnen komen. Toch blijft de overheid verantwoordelijk voor de kwaliteit van de zorg. Het gaat om publiek geld, er moet dus gecontroleerd worden en er moeten regels zijn.

Dit betekent een mentaliteitsverandering rond ouderen en gezondheidszorg. Mensen moeten meer kunnen kiezen, werkelijk wat te kiezen hebben en verantwoordelijk worden gesteld voor hun eigen keuzes.

Hierbij komt de zorgvraag van mensen meer centraal te staan. Dit kan bijvoorbeeld door het vaker toepassen van persoonsgebonden budgetten. Toekenning van budgetten aan de patiënt zelf maakt eigen keuze mogelijk.

Niet alle problemen zijn echter terug te voeren op

het onbetaalbaar zijn van de zorg en de grote bureaucratie waar mensen in de zorg mee te maken hebben.

Van mantelzorg tot thuiszorg

Meer aandacht is nodig voor en goede investeringen in het welzijn van ouderen. Bij een geëmancipeerde samenleving horen ook goede voorzieningen voor ouderen. D66 is voor een nadrukkelijk scheiden van wonen en zorg en voor het maken van een persoonsgebonden levensplan. Op dit moment bestaan er grote tekorten aan voor ouderen geschikte huisvesting. Het wordt hoog tijd dat alle gemeenten zich dit probleem aantrekken. Een beter welzijn van ouderen krijg je met geschreeuw niet voor elkaar. Beterschap ontstaat ook niet door weer nieuwe tijdelijke geldinfusies. Mensen in verpleeg- en verzorgingshuizen moeten een prettiger leven krijgen. Dat krijg je met geschreeuw niet voor elkaar. We moeten een mooie slag maken naar kleinschalige verpleeghuizen en verpleeghuis-

We moeten niet weglopen voor demografische ontwikkelingen

zorg. Nieuwe vormen van zorg in gewone rijshuizen, waar mensen met Alzheimer worden verzorgd. Daar gaan nieuwe impulsen vanuit, mensen krijgen veel meer prikkels, functioneren beter en hebben het beter naar hun zin. Niet alleen de ouderen ook het personeel.

Ouderen willen duurzame woningen: gelijkvloers, liften, veiligheidsvoorzieningen, en hulpmiddelen. Ook dient te worden gewerkt aan de planning van senioren-woningen. Het gaat hierbij om een brede variatie aan woningtypen, zowel in de huur- als koopsector. Te denken valt bijvoorbeeld aan het plannen van kangaroo-woningen voor grote familie-bewoning, service-flats en de overgang van grotere woningen naar kleinere gelijkvloerse woningen. De ingezette scheiding tussen wonen en zorg en de financiering daarvan moet verder worden voortgezet.

Afgezien van technische voorzieningen in de woning dient in alle voorkomende situaties zorg van buitenaf mogelijk te zijn. Van mantelzorg tot thuiszorg, tafeltje dekje, schoonmaak, en de boodschappendienst. Extra nadruk moet worden gelegd op de woonverlangens van alleenstaanden. Zo blijken senioren-pensions vooral gewild bij alleenstaanden. Aan dit systeem is vermoedelijk meer behoefte dan bekend is. D66 vraagt hier meer aandacht voor.

Individuele keuzes

Ten aanzien van de materiële zaken zal vooral het inkomen van ouderen beperkingen opleggen. Vanwege de voortdurende sluipende inflatie, die onvoldoende ingedamd wordt door concurrentie tussen de verschillende aanbieders van goederen en diensten, moet de koopkracht en een rechtvaardige verdeling daarvan steeds aandacht krijgen.

De tendens naar meer individuele keuzes binnen pensioenregelingen moet zich voorzetten. D66 wil flexibilisering van de pensioengerichtige leeftijd. Immers, D66 zet zich altijd zeer in voor het afschaffen van leeftijdsdiscriminatie. Vervanging van de VUT door een flexibel (deeltijd-) pensioen vergroot de gewenste flexibiliteit. Wij pleiten voor invoering van het zogenaamde cafetariastelsel: men bepaalt zelf wanneer en hoe men met pensioen gaat. Men is hier ook zelf verant-

woordelijk voor.

Verder vindt D66 dat er een wettelijk recht moet komen voor gepensioneerden op vertegenwoordiging in alle pensioenfondsbesturen. Ook de Raad van State is het eens met D66 dat de tijd is aangebroken voor een wettelijke verplichting om vertegenwoordiging van gepensioneerden in pensioenfondsbesturen op te nemen. Het ontbreken van zo'n vertegenwoordiging is een misstand. Francine Giskes (D66) heeft in mei 2002 een initiatiefwetsvoorstel ingediend om de medezeggenschap van gepensioneerden in hun pensioenfonds wettelijk te waarborgen. De Raad van State heeft over het wetsvoorstel advies uitgebracht. Ouderen moeten op de hoogte blijven van nieuwe technologische ontwikkelingen. Zij moeten in staat zijn –en ook in staat worden gesteld– GSM-telefoons te gebruiken, treinkaartjes te kopen met een pinpas of de chipkaart te gebruiken. Daarnaast biedt e-mail en internet ouderen grote mogelijkheden om met anderen te communiceren. D66 vindt dat de overheid projecten moet steunen die ouderen stimuleren te werken met ICT.

Sterk maken

D66 streeft kortom naar voorzieningen naar ieders wens en behoefte zonder al te veel betutteling. Je eigen leven inrichten. Op deze wijze worden we waardig oud.

Wel vereist dit een nieuwe overheid; een overheid die doet wat ze moet doen; die begrijpt dat ze geen doel op zichzelf is. Die nieuwe overheid moet zorgen voor voldoende geld, garanties bieden voor gelijke kansen en toezicht houden op kwaliteit. Verder is zij regisseur: geeft ruimte aan initiatieven, stimuleert vernieuwing, brengt partijen bij elkaar en laat partijen meebeslissen. Mensen moeten zelf rechtstreeks hun vertegenwoordigers en bestuurders kunnen kiezen. Zij moeten kunnen beschikken over voldoende democratische middelen om echte keuzes af te dwingen en om de politiek ter verantwoording te roepen. Daarom maakt D66 zich keer op keer sterk voor meer democratische rechten.

Elles Goes is beleidsmedewerker gezondheidszorg, Boris van der Ham is Tweede Kamerlid voor D66

Reageren op een artikel in Idee? Goede inhoudelijke ideeën over D66? Schrijf een artikel en stuur het ons! Bijdragen van maximaal 500 woorden kunnen gemaild worden naar idee@d66.nl of gestuurd worden naar Postbus 660, 2501 CR Den Haag, t.a.v. Redactie Idee. De redactie behoudt zich het recht voor bijdragen in te korten of niet te plaatsen.